

ÜLKE RAPORLARI SERİSİ

ÜLKE - 029

BOSNA HERSEK

EYLÜL 2026

Eğitim ve Ekonomik
Araştırmalar Şubesi

BOSNIA AND HERZEGOVINA

Coğrafi ve Ekonomik Bilgiler

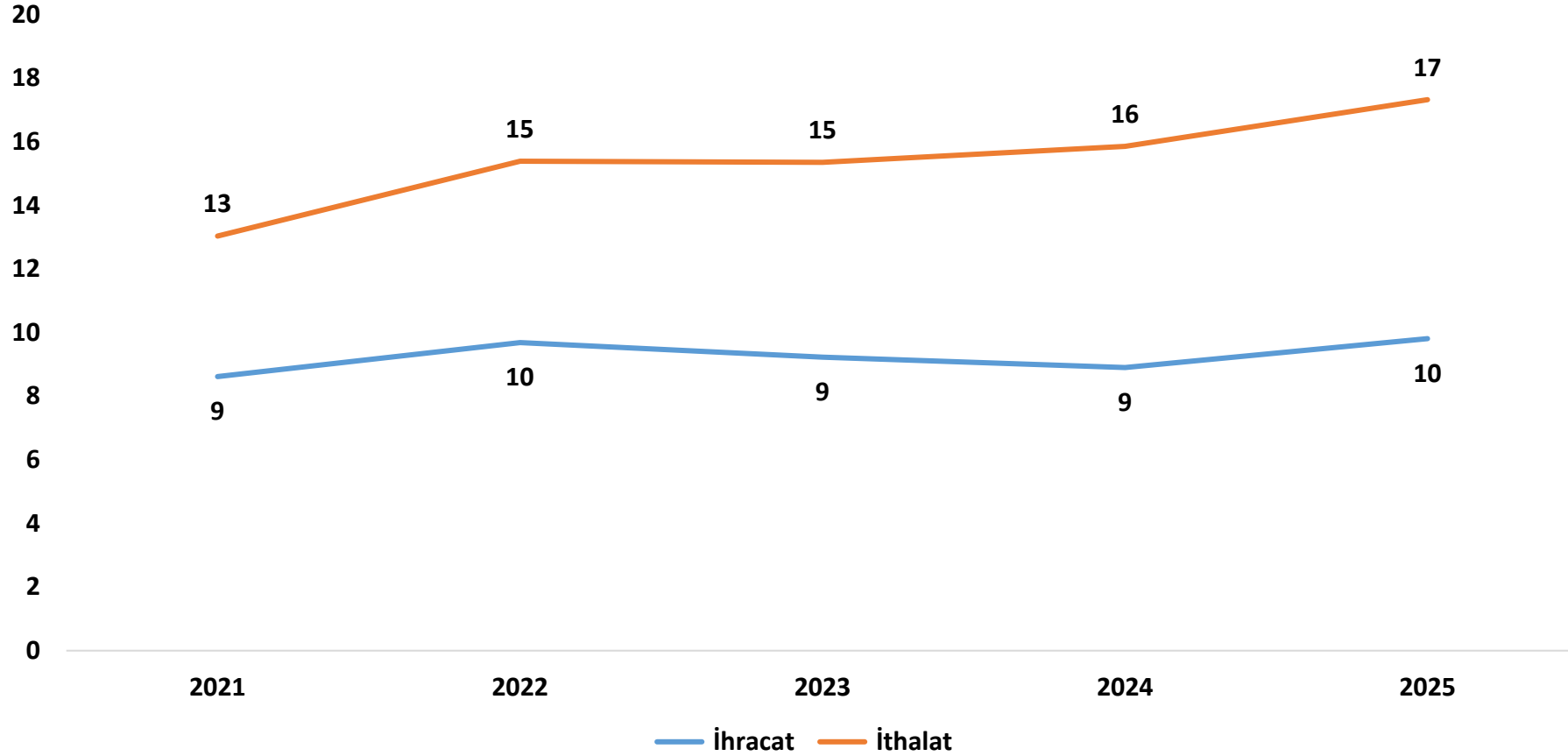

- **Başkent:** Saraybosna
- **Yüzölçümü (km²):** 51.197 km²
- **Nüfus:** [3.4 milyon](#)
- **İklimi:** Ülkenin çoğunluğunu kaplayan Bosna bölgesinde karasal iklim görülür, bu bölgede yazları sıcak, kışları kar yağışlı ve soğuktur
- **Ülke Saati:** Uluslararası saat dilimi GMT +2 uygulanmaktadır.
- **Yönetim Şekli:** Federal Cumhuriyet
- **Para Birimi:** Konvertible Mark (1 ABD Doları=1,69 Konvertible Markı, Eylül 2026)
- **GSYİH (Milyar \$):** 36,77 [\(IMF\)](#)
- **Yıllık Enflasyon Oranı:** 4,5 [\(IMF\)](#)
- **Büyüme Oranı (%):** 2,2 [\(IMF\)](#)
- **Kişi Başı Milli Gelir (bin \$):** 10,7 [\(IMF\)](#)
- **Sanayi:** Çelik ve demir ürünleri, alüminyum, otomotiv parçaları, makine ve ekipmanlar, elektrikli cihazlar, tekstil, ahşap ve mobilya ürünleri
- **Tarım:** Mısır, buğday, arpa, patates, sebzeler, erik, elma, armut, ahududu, çilek, üzüm, soya fasulyesi ve tütün
- **Madenler:** Linyit, taş kömürü, demir cevheri, boksit, kurşun, çinko, bakır, mangan, kaolin, jips, kaya tuzu, kireçtaşı ve mermer
- **[Doing Business](#) sıralaması*:** 90 (2020 Raporu)

*Dünya Bankası tarafından hazırlanan ülkelerin iş yapma kolaylıkları raporu.3

DIŞ TİCARET VERİLERİ

Dış Ticaret (x milyar USD)

Kaynak: Trademap

İhracat Pazarları (x milyon USD)

- İhracatında ilk onda yer alan ülkeler coğrafi anlamda yakın ülkelere olmaktadır.
- Serbest Ticaret Anlaşmaları dış ticaretinde önemli yer tutmaktadır.

Sıra	İthalatçılar	2021	2022	2023	2024	2025	2025 Pay (%)
1	Hırvatistan	1.127	1.440	1.409	1.435	1.773	18,1
2	Almanya	1.290	1.436	1.481	1.360	1.409	14,4
3	Area Nes	1.111	1.360	1.229	1.089	1.172	12,0
4	Avusturya	776	918	948	872	896	9,1
5	Slovenya	737	765	749	734	811	8,3
6	İtalya	973	1.080	806	707	742	7,6
7	Karadağ	238	311	381	330	405	4,1
8	Türkiye	216	168	145	176	239	2,4
9	Hollanda	217	227	230	232	221	2,3
10	Çek Cumhuriyeti	103	113	125	178	203	2,1
	İlk 10 Toplam	6.787	7.817	7.502	7.112	7.870	80,3
	Diğerleri	1.827	1.861	1.726	1.782	1.936	19,7
	Dünya	8.614	9.678	9.228	8.894	9.806	

Kaynak: Trademap

İthalat Pazarları* (x milyon USD)

- İthalat yaptığı ülkeler coğrafi olarak çeşitlilik göstermektedir.
- İtalya'dan** ithalatını ağırlıklı olarak Diğer yağlar ve müstahzarlar;
- Almanya'dan** ithalatını ağırlıklı olarak Binek otomobilleri ve insan taşımak için motorlu diğer taşıtlar; sadece dizel/yarı dizel, taşıma kap. < 10 kişi, 1500 cm³ < silindir hacmi <= 2500 cm³;
- Çin'den** ithalatını ağırlıklı olarak Bir modül halinde birleştirilmiş veya panolarda düzenlenmiş fotovoltaik hücreler oluşturmaktadır.

Sıra	İhracatçılar	2021	2022	2023	2024	2025	2025 Pay (%)
1	İtalya	1.570	1.898	2.140	2.052	2.049	11,8
2	Almanya	1.550	1.608	1.845	1.871	1.982	11,4
3	Çin	1.026	1.248	1.454	1.527	1.864	10,8
4	Area Nes	1.484	1.661	1.582	1.652	1.841	10,6
5	Hırvatistan	1.160	1.522	1.158	1.183	1.486	8,6
6	Türkiye	766	902	851	921	951	5,5
7	Slovenya	595	599	593	599	610	3,5
8	Avusturya	497	540	551	560	598	3,5
9	Polonya	372	422	481	524	552	3,2
10	Macaristan	346	373	345	385	405	2,3
	İlk 10 Toplam	9.367	10.773	11.001	11.274	12.336	71,2
	Diğerleri	3.663	4.609	4.348	4.580	4.980	28,8
	Dünya	13.030	15.382	15.349	15.853	17.316	

Kaynak: Trademap

İhraç Ürünleri (x milyon USD)

İhraç ettiği ilk 5 fasıl

85-Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı (897 Milyon USD)

84-Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları (731 Milyon USD)

73-Demir veya çelikten eşya (674 Milyon USD)

94-Mobilyalar, yatak takımları, aydınlatma cihazları, reklam lambaları, ışıklı tabelalar vb., prefabrik yapılar (656 Milyon)

27- Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar (638 Milyon)

İlk 5 fasılın Bosna Hersek'in ihracatındaki payı %36

GTİP	Ürün Adı	2021	2022	2023	2024	2025	2025 Pay (%)
271600	Elektrik enerjisi	500	588	584	371	501	5,1
854449	Bağlantı parçaları takılmamış diğer elektrik iletkenleri; izole edilmiş, gerilimi <= 1000 V	229	264	289	316	351	3,6
730890	Demir/çelikten diğer inşaat (94.06 pozisyonundaki prefabrik yapılar hariç), diğer inşaat aksamı ve inşaatla kullanılan sac, çubuk, profil, boru vb	256	308	302	283	306	3,1
930630	Diğer fişekler ve bunların aksam ve parçaları	120	122	166	193	226	2,3
640610	Ayakkabı yüzleri ve bunların aksamı (takviye parçaları hariç)	158	171	182	165	160	1,6
850300	Sadece veya esas itibarıyla 85.01 ve 85.02 pozisyonlarındaki makinalarda kullanılmaya elverişli aksam ve parçalar	116	122	147	142	143	1,5
392520	Plastikten kapılar, pencereler ve bunların çerçeveleri, pervazları, kapı eşikleri	125	152	156	133	141	1,4
260700	Kurşun cevherleri ve zenginleştirilmiş kursun cevherleri	23	20	25	39	138	1,4
283620	Disodyum karbonat	84	135	173	118	122	1,2
440712	Gökmar (Abies spp.) ve ladin (Picea spp.) ağaçlarından kereste; kalınlık > 6 mm	132	125	97	100	120	1,2
İlk 10 Ürün Toplamı		1.742	2.008	2.121	1.858	2.210	22,5
Diğerleri		6.872	7.670	7.107	7.036	7.597	77,5
TOPLAM		8.614	9.678	9.228	8.894	9.806	

İthal Ettiği Ürünler (x milyon USD)

İthal ettiği ilk 5 fasıl

27-Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar **(1,9 Milyar USD)**

84- Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları **(1,5 Milyar USD)**

87- Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı **(1,3 Milyar USD)**

85- Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı **(1 Milyar USD)**

39- Plastikler ve mamulleri **(882 Milyon USD)**

Bu 5 fasılın Bosna Hersek'in ithalatındaki payı **%39**

GTİP	Ürün Adı	2021	2022	2023	2024	2025	2025 Pay (%)
271019	Diğer yağlar ve müstahzarlar	836	1.411	1.180	1.152	1.118	6,5
870332	Binek otomobilleri ve insan taşımak için motorlu diğer taşıtlar; sadece dizel/yarı dizel, taşıma kap. < 10 kişi, 1500 cm3 < silindir hacmi <= 2500 cm3	270	226	315	352	371	2,1
271600	Elektrik enerjisi	131	207	119	173	359	2,1
300490	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere karışık olan veya karışık olmayan diğer ilaçlar; dozlandırılmış veya perakende satış için ambalajlanmış	236	231	270	306	346	2,0
740811	Rafine edilmiş bakırdan teller; enine kesit > 6 mm	145	162	209	248	266	1,5
210690	Tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan diğer gıda müstahzarları	116	122	135	161	178	1,0
020120	Büyükbaş hayvanlarının kemikli etleri (karkas ve yarım karkaslar HARİÇ); taze veya soğutulmuş	100	112	133	147	149	0,9
760110	İşlenmemiş alaşımsız alüminyum	239	440	146	66	143	0,8
271012	Petrol ve bitümenli yağlardan elde edilen hafif yağlar ve müstahzarları (petrol veya bitümenli yağ oranı >=%70)	117	160	146	147	141	0,8
760120	İşlenmemiş alüminyum alaşımları	89	169	124	118	122	0,7
İlk 10 Ürün Toplamı		2.279	3.240	2.778	2.870	3.195	18,4
Diğerleri		10.751	12.143	12.571	12.983	14.121	81,6
TOPLAM		13.030	15.382	15.349	15.853	17.316	

Türkiye'nin Bosna Hersek'e İhracatı** (x milyon USD)

İhraç ettiğimiz ilk 5 fasıl

72- Demir ve çelik (91 Milyon USD)

84-Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları (76 Milyon USD)

61-Örme giyim eşyası ve aksesuarı (53 Milyon USD)

39- Plastikler ve mamulleri (52 Milyon USD)

76-Alüminyum ve alüminyumdan eşya (45 Milyon USD)

İlk 5 fasılın Bosna Hersek'e ihracatımızdaki payı **%38**

*FOB tutarı.

*İlgili ürünlerin gümrük vergileri bilgilerine [adresinden](#) ulaşılabilir.

GTİP	Ürün Açıklaması	2021	2022	2023	2024	2025	2025 Pay (%)
721420	Demir/alaşımsız çelikten çubuklar; sıcak haddeleme sırasında çentik, yiv, oluk gibi şekil bozuklukları bulunan veya haddelendikten sonra burulmuş	8	3	10	18	32	3,9
740811	Rafine edilmiş bakırdan teller; enine kesit > 6 mm	0	2	1	43	22	2,6
300490	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere karışık olan veya karışık olmayan diğer ilaçlar; dozlandırılmış veya perakende satış için ambalajlanmış	9	9	12	14	19	2,4
721391	Demir veya alaşımsız çelikten sıcak haddelenmiş, kangal halinde diğer filmaşın; enine kesiti daire, çapı < 14mm	1	2	9	27	19	2,4
760429	Alüminyum alaşımlarından çubuklar ve diğer profiller	8	8	11	12	15	1,8
760421	Alüminyum alaşımlarından içi boş profiller	9	13	10	11	13	1,5
740929	Bakır - çinko esaslı alaşımlardan (piring) saclar, levhalar, yapraklar ve şeritler (rulo halinde olanlar HARIÇ); kalınlık > 0.15 mm	7	3	2	3	12	1,5
020714	Horoz ve tavukların parçalanmış et ve sakatatı (dondurulmuş)	2	5	7	7	11	1,4
610910	Tişört, fanila, atlet, kaşkorse vb. giyim eşyası; pamuktan (örme veya kroşe)	10	11	10	12	10	1,2
570242	Dokunmuş halılar ve yer kaplamaları; sentetik ve suni dokumaya elverişli maddelerden, hav yapısında, hazır eşya halinde olan, tufte/floke edilmemiş	10	9	10	11	10	1,2
İlk 10 Ürün Toplamı		63	65	81	155	164	19,9
Diğerleri		584	691	635	651	658	80,1
TOPLAM		647	756	716	806	822	

Kaynak: Trademap

EĞİTİM VE EKONOMİK ARAŞTIRMALAR ŞUBESİ

GAİB'in Bosna Hersek'e İhracatı* (x bin USD)

- GAİB'in Bosna Hersek'e ihracatı 2025 yılında 32 milyon USD olarak gerçekleşmiştir.
- En önemli ihraç ürünümüz olan «Dokunmuş halılar ve yer kaplamaları; sentetik ve suni dokumaya elverişli maddelerden, hav yapısında, hazır eşya halinde olan, tufte/floke edilmemiş» ürününün 2025 yılında ihracatı 8 milyon USD şeklinde gerçekleşmiştir.

GTİP	Ürün Adı	2021	2022	2023	2024	2025	2025 Pay (%)
570242	Dokunmuş halılar ve yer kaplamaları; sentetik ve suni dokumaya elverişli maddelerden, hav yapısında, hazır eşya halinde olan, tufte/floke edilmemiş	8.653	7.720	8.565	9.379	8.191	25,5
600622	Diğer örme veya kroşe mensucat; pamuktan, boyanmış	173	469	2.629	4.994	3.657	11,4
600410	Örme veya kroşe mensucat; en > 30cm, elastomerik iplik >= %5, kauçuk iplik içermeyen	4.016	4.168	2.839	2.273	2.607	8,1
630533	Ambalaj için polietilen ve polipropilen şeritlerden ve benzerlerinden diğer torba ve çuval	1.948	1.351	1.675	1.518	1.531	4,8
560312	Dokunmamış mensucat; dokumaya elverişli sentetik ve suni filamentlerden, 25gr < m2 <= 70gr	694	1.793	2.106	1.687	1.265	3,9
İlk 5 Ürün Toplamı		15.483	15.500	17.813	19.850	17.252	53,7
Diğerleri		12.619	13.059	13.405	14.114	14.866	46,3
Tüm Ürünler		28.102	28.559	31.218	33.965	32.118	

Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıt Sistemi

EĞİTİM VE EKONOMİK ARAŞTIRMALAR ŞUBESİ

*İlgili ürünlerin gümrük vergileri bilgilerine [adresinden](#) ulaşılabilir.

Kolay İhracat Platformu Bosna Hersek Fırsat Ürünleri

Sektörler	GTİP1	GTİP2	GTİP3
İlaç ve Kimya	291733-Dinonil ve didesil ortoftalatlar (dinonil ve didesil ftalatlar)	270810-Taşkömürü katranından/diğer mineral katranlardan elde edilen zift	300490-Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere karışık olan veya karışık olmayan diğer ilaçlar; dozlandırılmış veya perakende satış için ambalajlanmış
Demir-Çelik ve Metal	911320-Saat kayışları ve bunların aksam ve parçaları; adi metallerden (altın veya gümüşle kaplanmış olsun olmasın)	830241- Binalar için adi metallerden diğer donanım, tertibat vb. eşya	731990-Demir veya çelikten el ile kullanmaya mahsus dikiş iğneleri, örgü şişleri, çuvaldızlar, tığlar, işleme bızları vb eşya
Tarım Ürünleri ve Gıda Sanayi	080711-Karpuzlar (taze)	030193-Sazan balıkları (Cyprinus spp., Carassius spp., Ctenopharyngodon idellus, Hypophthalmichthys spp., vb.); canlı	020322-Domuzların kemikli but, kol ve bunların parçaları; dondurulmuş
Makine	950699-Diğer sporlara veya diğer açık hava oyunlarına mahsus eşya ve malzeme, yüzme havuzları ve küçük oyun havuzları	950669-Diğer toplar; golf, masa tenisi, tenis ve şişirilebilen toplar HARIÇ	845011-Tam otomatik çamaşır yıkama makinaları; kuru çamaşır kapasitesi <= 10 kg
Elektrik-Elektronik	852791-Harici bir güç kaynağı ile çalışan radyo yayınlarını alıcı diğer cihazlar; ses kayıt/kayıt edilen sesi tekrar vermeye mahsus cihaz ile birlikte olan	910910-Diğer saat makinaları (tamamlanmış ve birleştirilmiş) (cep ve kol saatleri hariç); elektrikle çalışanlar	910511-Çalar saatler; elektrikle çalışanlar

Özet Pazar Bilgileri

Dış Ticaret Mevzuatı

- Bosna Hersek tarafından uygulanmakta olan gümrük vergisi oranları %0-15 bandında değişmektedir. Ayrıca, ithalatta %1 gümrük harcı alınmaktadır. Bazı gıda ürünlerinin Bosna Hersek'e ithalatında ise gümrük vergilerinin yanı sıra ek vergiler ve tüketim vergileri de uygulanmaktadır.
- Bosna Hersek, ticaretin kolaylaştırılması ve yerli/yabancı yatırımcılar için elverişli bir iş ortamı sağlanması amacıyla ikili ve çok taraflı serbest ticaret anlaşmaları imzalamıştır. Bu anlaşmalar, Türkiye ile imzalanan ve 2003 yılından bu yana yürürlükte bulunan Serbest Ticaret Anlaşması ile Arnavutluk, Karadağ, Kosova, Kuzey Makedonya, Moldova ve Sırbistan'ın içerisinde yer aldığı ve 2007 yılı Kasım ayından bu yana yürürlükte olan Orta Avrupa Serbest Ticaret Anlaşmasıdır (CEFTA).

Dış Ticaret Mevzuatı

- Bosna Hersek, yeniden yapılanma sürecinin bir sonucu olarak gümrük idarelerini tek bir çatı altında toplamıştır. Bosna Hersek'te gümrük vergileri yukarıda da zikredildiği üzere %0-15 arasında değişmektedir. Muhtelif ürünlerin (bazı petrol ürünleri, alkolsüz içecekler, bira, şarap ve diğer alkollü içecekler, etil alkol, kahve) ithalatında ise gümrük vergisinin yanı sıra ek vergileri (excise taxes) alınmaktadır.
- Yatırım amaçlı gelen yabancı sermayeye ait mal ve ekipmanlar, Bosna Hersek'te gerçekleştirilecek iyileştirme ve onarım projeleri için getirilecek mal ve ekipmanlar, ihraç kaydıyla yapılan ithalat, yatırım amaçlı getirilen komple tesis ve makine ithalatı, yolcu beraberinde getirilen eşya, insani yardım kuruluşları tarafından getirilen ürünler, promosyon ve tanıtım amaçlı getirilen ürünler, numuneler, mektup ve posta yolu ile gelen ürünler, eğitim araç gereçleri, uluslararası organizasyonlarda tüketilecek malzemeler ise **gümrük vergisinden muaftır.**

Dış Ticaret Mevzuatı

- İthalat esnasında %1 oranında harç kesintisi yapılmakta olup, bu uygulamanın dışında ithalatta tarife dışı vergiler veya ülkemiz ihracatçıları sıkıntıya sokabilecek tarife dışı engeller bulunmamaktadır. Ayrıca, Bosna Hersek'in uyguladığı herhangi bir anti-damping uygulaması da bulunmamaktadır. Bosna Hersek'e ithalat esnasında ithalatçılar tarafından Bosna Hersek Gümrük İdaresi'ne %17 oranında KDV ödemesi yapılmaktadır.
- [Türkiye-Bosna Hersek Serbest Ticaret Anlaşması](#) uyarınca, 1 Ocak 2007 tarihinden itibaren ülkemizden Bosna Hersek'e yapılan ihracatlarda **tüm ürünlerde gümrük vergileri sıfırlanmıştır**. Söz konusu durumdan yararlanabilmek için **ürünlerin EUR.1 sertifikası eşliğinde ihraç edilmesi gerekmekte olup, anılan sertifikanın olmaması durumunda Bosna Hersek'in üçüncü ülkelere uyguladığı gümrük tarife oranları uygulanmaktadır**. Aynı şekilde Türkiye-Bosna Hersek Serbest Ticaret Anlaşması uyarınca, Bosna Hersek'ten ülkemize ithal edilecek ürünlerden (bazı tarım ve hayvancılık ürünleri hariç olmak üzere) gümrük vergisi alınmamaktadır.

Ülkemizle İmzalanan İkili Anlaşmalar

Anlaşma Adı	İmza Tarihi	Resmi Gazete Tarihi ve Sayısı
Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması	07.11.1995	04.10.1996 tarih ve 22777 sayı
YKTK Anlaşması	21.01.1998	04.05.2000 tarih ve 24039 sayı
Serbest Ticaret Anlaşması	03.07.2002	05.05.2003 tarih ve 25099 sayı
Gümrük Konularında Karşılıklı İdari Yardım Ve İşbirliği Anlaşması	03.07.2002	28.08.2002 ve 24860
ÇVÖ Anlaşması	16.02.2005	08.04.2007 tarih ve 26487 sayı
Türkiye-Bosna Hersek II. Dönem Karma Ekonomik Komisyon (KEK) Toplantı Protokolü	24.11.2004	26.06.2007 tarih ve 26564 sayı
Türkiye-Bosna Hersek III. Dönem KEK Toplantı Protokolü	14.05.2009	
Türkiye-Bosna Hersek IV. Dönem KEK Toplantı Protokolü	27.06.2012	
Üçlü Ticaret Komitesi'nin Kurulmasına İlişkin Deklarasyon (Türkiye-Bosna Hersek -Sırbistan)	14.05.2013	
Yolcu ve Eşyanın Karayoluyla Uluslararası Taşınmasına İlişkin Anlaşma	20.05.2015	25.04.2018 tarih ve 30402 sayı
Bakanlararası Sonuç Bildirgesi (Ekonomi Bakanları) (Türkiye-Bosna Hersek-Sırbistan)	18.08.2015	
Üçlü Ticaret Komitesi'nin Uygulama Usul ve Esasları (Türkiye - Bosna Hersek -Sırbistan)	18.08.2015	
Ticaret ve Ekonomik İş birliği Alanında Orta Vadeli Program (Türkiye -Bosna Hersek -Sırbistan)	19.10.2015	
Ticaret ve Ekonomik İş birliği Alanında Orta Vadeli Programın Eylem Planı (Türkiye - Bosna Hersek -Sırbistan)	19.10.2015	
Bakanlararası Sonuç Bildirgesi (Ekonomi Bakanları) (Türkiye - Bosna Hersek -Sırbistan)	26.10.2016	
Türkiye-Bosna Hersek KEK V. Dönem Toplantı Protokolü	8.12.2017	09.06.2018 tarih ve 30446 sayı
Revize Serbest Ticaret Anlaşması	02.05.2019	25 Haziran 2021 tarih (Mükerrer) ve 31522 sayı

Pazara İlişkin Muhtelif Bilgiler

- Tarihsel açıdan Bosna Hersek ekonomisi tarıma dayanmış olsa da bugün ülkenin gıda ihtiyacının ancak yarısını karşılayabilmektedir.
- Bosna Hersek İstatistik Ajansı'nın en güncel 2024 yılı istatistik verilerine göre **tarımsal GSYH yaklaşık 1,24 milyar Avro olarak gerçekleşmiş ve toplam GSYH'den %4,50 oranında pay almıştır.**

Pazara İlişkin Muhtelif Bilgiler

- Bosna Hersek'in tarımsal arazi varlığı 2.450.000 hektardır. Bu arazi varlığının 1 milyon hektarı tarla bitkileri tarımına ayrılmış olup, bunun %40'ı halen kullanılmamaktadır.
- **Tarımsal arazinin yaklaşık %56'sı çayır ve otlak, %40'ı işlenebilir arazi ve %4'ü ise meyve bahçeleri ve bağlardan oluşmaktadır.** İşlenen arazilerin %54'ünde tahıl üretimi yapılmaktadır. Yem bitkileri, ekilen alanların %29'unu, sebzeçilik yapılan alanlar ise işlenen arazilerin %15'ini oluşturmaktadır.

Pazara İlişkin Muhtelif Bilgiler

- Ülkede üretilen **başlıca tarım ürünleri arasında tahıl, mısır, yem, yağlık tohum, bakliyat, kök ve yumrulu bitkiler ile sebzeler yer almaktadır.**
- Buğday, mısır, yulaf, arpa Bosna Bölgesinin, tütün, pamuk, üzüm ve diğer meyveler ise Hersek Bölgesinin başlıca tarım ürünleridir. Meyve ve sebze üretimi, mikro klimalar sayesinde çeşitlilik arz etmektedir.

Pazara İlişkin Muhtelif Bilgiler

- 1945–50 yılları arasında Bosna Hersek'te toplam üretimin %70'ini tarım sektörü oluşturmuş, **savaş öncesinde ise ülke ekonomisi tarım ağırlıklı bir yapıdan sanayi ağırlıklı bir yapıya dönüşmüştür.** Savaş sırasında Bosna Hersek'in sanayisi hasar görmüş, üretimde kullanılan alet ve makineler çalınmış, çalınmayanlar tahrip edilmiş ya da eskimiştir.
- Savaş sonrasında sanayi kuruluşları özelleştirmeye açılmış, sanayi tesislerinin çoğu özelleştirmeler yoluyla yerli ve yabancı girişimciler tarafından satın alınmış, yapılan yatırımlarla sanayi tesislerinin verimlilik ve kapasiteleri artırılmış, sanayi daha çok ham madde ya da ara malı ağırlıklı üretime yönelmiştir.

Pazara İlişkin Muhtelif Bilgiler

- Bugün Bosna Hersek'in ihraç ürünlerine bakıldığında, toplam ihracatın büyük kısmını hammadde ve ara malı ürünlerinin oluşturduğu görülmektedir. Ancak ülkenin, tüketim ve yatırım mallarında diğer ülkelerle rekabet edebilecek düzeyde üretimi bulunmamaktadır.
- Bosna Hersek'te kurulu olan gıda sanayi, gıda işleme ve içecek, (et, süt, meyve, sebze, şeker, yağ, tütün, hayvan ve kuş yemi) sektörlerinde yoğunlaşmıştır. Bu sektörlerde faaliyet gösteren firmaların üretim kapasiteleri sınırlı olup, iç tüketimi karşılamaktan uzaktır.

Pazara İlişkin Muhtelif Bilgiler

- Bosna Hersek'te bir diğer önemli sektör, ağaç ve ağaç işleme sanayiidir. **Bosna Hersek toplam alanın %63'ünü ormanlar ve ormanlık alanlar (3.231.500 hektar) kaplamaktadır.** Bu ormanlık alanların ise %47'sini yetişkin ağaçlar, %34'ünü genç fidanlar ve %19'unu boş orman arazileri oluşturmaktadır. Ormanlık alanların %80'i kamuya aittir.
- Bosna Hersek'te yaklaşık 1500 civarında ağaç işleme ve 50 civarında mobilya yapım atölyesi/fabrikası bulunmaktadır. **Bosna Hersek daha çok ağaç işleme ve mobilya yapımında kullanılan makinelere ihtiyaç duymakta olup, bu tür makine ihtiyacının önemli bir kısmını Türkiye'den karşılamaktadır.** Ayrıca, mobilya yapımında kullanılan menteşe, kulp, düğme gibi çeşitli mobilya yan sanayi ürünlerini de ülkemizden temin etmektedir.

Pazara İlişkin Muhtelif Bilgiler

- Bosna Hersek'te üretilen motor, vites ve bunların parçaları, fren parça ve sistemleri, debriyaj, pompalar, filtreler, oto tekstil ve deri ürünlerinin en önde gelen müşterileri arasında Mercedes, VW, MAN, Renault ve Peugeot gibi tanınmış firmalar vardır. Üretimin %90'ı yaklaşık 30 ülkeye ihraç edilmektedir. Oto yedek parça ihracatında Almanya başı çekmektedir

Pazara İlişkin Muhtelif Bilgiler

- Bosna Hersek, nehirleri, el değmemiş doğası, tarihi ve kültürel zenginlikleri ile büyük bir turizm potansiyeline sahip olup, yabancı yatırımcılara geniş yatırım imkanları sunmaktadır.
- Deniz ve kış turizminin dışında spa turizmi, kültürel ve dini turizm, milli parklar, doğa parkları ve eko turizm gibi çok çeşitli turizm olanakları bulunmaktadır. Bosna Hersek çok sayıda termal ve mineral sulara sahiptir. Bu sular temiz olmaları, terapi nitelikleri ve doğal çevreleri ile ünlenmiştir.

Pazara İlişkin Muhtelif Bilgiler

- Ülkenin en eski ve ünlü maden alanları Bosna'nın merkezinde, Vranica Dağı çevresinde (Kamenica, Olovo, Dusina, Dezevice) ve doğusunda (Srebrenica ve çevresinde) yer almaktadır.
- Bosna Hersek **kömür, çelik, çinko, boksit, kurşun, tuz ve kil** gibi madenler açısından zengin rezervlere sahiptir. **Toplam jeolojik kömür rezervlerinin yaklaşık 5,8 milyar ton olduğu, bilançoya giren 2,6 milyar tonun 1,4 milyarı linyit ve 1,2 milyarın siyah kömür olduğu açıklanmaktadır.** Siyah kömür nispeten iyi kalitededir, Bosna Hersek'te saf siyah kömürün ortalama kalorifik değeri yaklaşık 16.750 kJ/kg'dır. Linyit kaliteli, temiz, ısıl değeri 7500-12600 kJ/kg olup, geniş bir uygulama alanına sahiptir.

Pazara İlişkin Muhtelif Bilgiler

- Enerji sektörü Bosna Hersek'in geleneksel olarak en güçlü sektörleri arasında yer almakta olup, ülkenin enerjiye bağımlı Avrupa pazarlarına yakınlığı da göz önüne alındığında gelişim olanakları ve yatırım açısından kayda değer potansiyel ve fırsatlar barındırmaktadır.
- Elektrik üretimi ve kömür çıkarımı ülke ekonomisinin anahtar sektörlerini oluşturmaktadır. Bosna Hersek, Enerji Şartı Konferansı üyesi olup, Enerji Şartı Antlaşmasını ve PEEREA Protokolünü imzalamıştır.

Pazara İlişkin Muhtelif Bilgiler

- Ülkenin en önemli enerji kaynağı kömürdür. Kömür ülkenin en önemli enerji kaynakları arasında yer almaktadır.
- Linyit ve kahverengi kömür yatakları hem FBiH hem de RS'de bulunmaktadır. **Ülkede üretilen kömürün yaklaşık %90'ı termik santraller tarafından kullanılmakta olup, kalan %10'luk kısmın çoğu sanayide ve genel tüketimde sarf edilmekte, çok az bir kısmı da ihraç edilmektedir.**

İş Yapma Kültürü

- Bosna Hersek'te üç resmi dil bulunmaktadır. Bunlar **Boşnakça, Sırpça ve Hırvatça** olup, iletişim engeli yaratmayacak şekilde benzeşmektedirler.
- Bosna Hersek'in iş kültürü son zamanlarda modern Avrupa ülkelerine yaklaşmıştır. Bosna Hersek'te şirket yönetimi Batı Avrupa'dan büyük ölçüde etkilenmektedir. Özellikle son on yılda Bosna Hersek'in iş dünyası, yabancı yatırımcıların, uluslararası kuruluşların ve teknik yardım programlarının varlığından faydalanarak gelişmiştir. Bu gelişme, yeni yönetim pratikleri ile dil ve bilişim yetkinliklerinde dikkati çekmektedir. Günümüzde özel sektör yöneticilerinin çoğu İngilizce bilmekte ve her türlü iletişim yöntemini kullanabilmektedir.

Dağıtım Kanalları

- Bosna Hersek'te pazara girebilmenin en etkili yolu, büyük toptancılarla ya da yeterli büyüklükte dağıtım filosuna sahip firmalarla işbirliği yapmaktır. Yabancı sermayeli büyük zincirlerin son zamanlarda pazara hakim oldukları görülmektedir. Kendileri doğrudan ithalat yapabilen bu firmalarla çalışmanın en büyük avantajı, ürünlerin Bosna Hersek dışına, çevre ülkelere de satılmasına imkan veriyor olmasıdır.
- Savaş öncesinde devlet tarafından kontrol edilen büyük perakende şirketleri, savaş sonrasında sektörden çekilmek veya faaliyet gösterdikleri yerleri özel sektör kuruluşlarına kiralamak zorunda kalmışlardır. Böylelikle, **devlet teşebbüslerinin aksine, küçük işletmeler perakendecilik sektörüne hakim duruma gelmişlerdir.**

Tüketici Tercihleri

- Bosna Hersek, genelde tüketim toplumu özelliği göstermektedir. Ülkenin genel gelir durumu düşük olduğu için kaliteli fakat uygun fiyatlı ürünler tercih edilmektedir.
- Fiyat ve marka Bosna Hersekli tüketicilerin önem verdiği hususlar olup, **iyi bilinen uluslararası markalar avantajlı konumdadır.** Bu markalarla iyi fiyat ve iyi organize edilmiş reklam kampanyaları ile rekabet edilmesi mümkündür. Özellikle **dayanıklı tüketim mallarında Bosnalı tüketiciler garanti belgesine, satış sonrası hizmet ağının olup olmadığına dikkat etmektedir.**

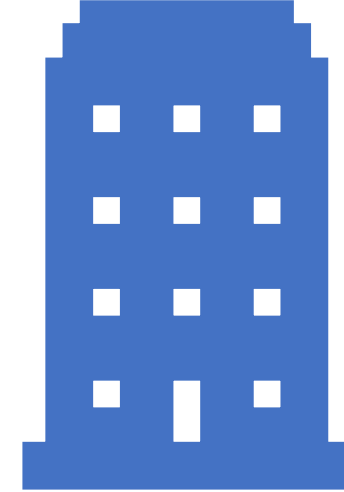
Fuarlar

- Bosna Hersek'te gerçekleşen ve gerçekleşecek tüm fuarlara Ticaret Bakanlığımızın ilgili [adresinden](#) ulaşılabilir.

Şirket Kurma Prosedürü*

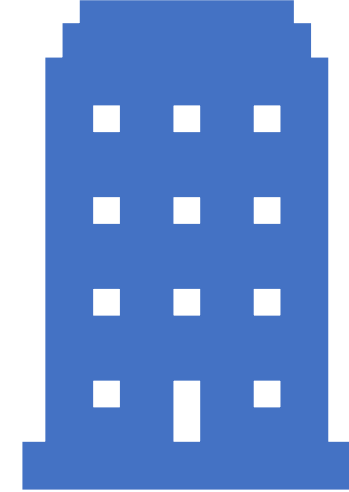
ŞİRKET TÜRLERİ	BH FEDERASYONU	REPUBLIKA SRPSKA
Sınırsız Sorumlu Anonim Şirketler (d.n.o.)	Yerli veya yabancı en az iki kişi tarafından kurulur. Kuruluş sermayesine her ortak eşit katkıda bulunur. Gerekli asgari bir sermaye yoktur.	En az iki kişi tarafından kontrat esasına göre kurulur. Gerekli asgari bir sermaye yoktur.
Sınırlı Sorumlu Anonim Ortaklıklar (Limited Şirket) (d.o.o.)	Bir veya daha fazla kişi tarafından kurulabilir. Asgari sermaye 1.000 KM'dir.	Şirketi 1-100 arası kişi kurabilir. Asgari sermaye 1 KM'dir.
Komandit Ortaklıklar (k.d.)	En az 1 sınırlı ortak, 1 genel ortak olmak üzere iki kişi tarafından kurulur. En az bir ortak bütün varlığıyla şirketin borçlarından sorumludur. Asgari veya azami sermaye belirlenmemiştir.	En az 1 kişinin sınırsız sorumluluğu vardır. Asgari veya azami sermaye belirlenmemiştir.
Sınırsız Sorumlu Anonim Ortaklıklar (d.d.)	Bir veya daha çok kişi tarafından kurulabilir. Halka açık şirketler: a)Banka veya sigorta şirketleri b)Asgari sermayesi 4.000.000 KM ve en az 40 pay sahibi Halka kapalı A.Ş.'lerde asgari sermaye miktarı 50.000 KM'dir	Bir veya daha çok kişi tarafından kurulabilir. Halka açık şirketlerde asgari sermaye 50.000 KM'dir. Halka kapalı A.Ş.'lerde asgari sermaye 20.000 KM'dir.

* Bu bölümde yer alan bilgilerin güncelliğinin ilgili web sitelerinden ya da ülkedeki Ticaret Müşavirliği'nden kontrol edilmesi önerilmektedir.

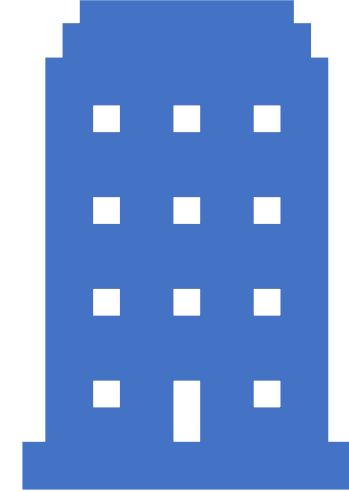
Şirket Kurma Prosedürü

- Şirket kuruluşlarına, faaliyetlerine ve faaliyetlerinin sona erdirilmesine, şirket türlerine, şirketin hak, yetki ve sorumluluklarına dair düzenlemeleri içeren kanunlar her iki entitede farklıdır. 23/99 sayılı Bosna Hersek Federasyonu Resmi Gazetesi'nde yayımlanan Şirketler Kanunu (Corporate Law) FBİH'de, 24/98 sayılı Republika Srpska Resmi Gazetesi'nde yayımlanan Şirketler Kanunu (Law on Enterprises) RS'te faaliyet gösterecek olan şirketlerin tabi olacağı düzenlemeleri içerir.
- Yabancı sermayeli şirketlere, faaliyet konuları açısından sadece silah ve savunma sanayi sektörleri ile doğrudan kamu güvenliğini ilgilendiren sektörlerde sınırlamalar getirilmiştir. **Bu alanlarda faaliyet gösterecek yabancı sermayeli şirketlerde yabancı sermaye miktarı %49'la sınırlandırılmıştır.**

Şirket Kurma Prosedürü

- FBİH'da faaliyet gösterecek bir şirketin kayıt ve tescili için izlenecek prosedürler şu şekilde sıralanmaktadır:
 - Şirket kuruluş sözleşmesinin hazırlanması (noter tarafından onaylanmış),
 - Yatırım sermayesi ödenmesi,
 - Şirketin Belediye Mahkemesinde kaydı,
 - Şirket kaşesinin hazırlanması,
 - Ticari bankada şirket adına hesap açılması,
 - Şirket ve işçilerin vergi idaresine ibraz edilmesi,
 - Şirketin faaliyete geçebilmesine ilişkin tüm şartların yerine getirildiğine dair beyanın yetkili müfettişlik şubesine teslim edilmesi.

Pasaport ve Vize İşlemleri

UMUMA MAHSUS, DİPLOMATİK, HUSUSİ VE HİZMET PASAPORTLARI HAMİLİ TÜRK VATANDAŞLARI BOSNA HERSEK'E YAPACAKLARI SEYAHATLERDE TOPLAM KALIŞ SÜRESİ SON 180 GÜN İÇİNDE 90 GÜNÜ AŞMAMAK KAYDIYLA VİZE UYGULAMALARINDAN MUAFTIRLAR.

ÇALIŞMA SAATLERİ İŞYERLERİNE GÖRE DEĞİŞMEKLE BİRLİKTE RESMİ DAİRELER VE FİRMALARIN ÇALIŞMA SAATLERİ İÇİN GENEL UYGULAMA 08:00-16:00 SAATLERİ ARASIDIR.

Özel Günler ve Bayramlar

Özel Günler ve Bayramlar	
Tarih*	Özel Gün Adı
1-2 Ocak	Yeni Yıl
1 Mart	Bağımsızlık Günü
1-2 Mayıs	Uluslararası Mayıs tatili
25 Kasım	Ulusal Tatil

*Dini bayram tarihleri değişiklik gösterebilmektedir.

Konsolosluk ve Müşavirlikler

T.C. SARAYBOSNA BÜYÜKELÇİLİĞİ

Adres: Vilsonovo Setaliste bb.71000 Saraybosna, Bosna Hersek

E-posta: embassy.sarajevo@mfa.gov.tr

Telefon: +387 33 568 750

SARAYBOSNA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

Adres: Turkish Embassy Office of the Commercial Counsellor Vilsonovo Šetalište bb 71000 SARAJEVO-BOSNA / HERZEGOVINA

E-posta: saraybosna@ticaret.gov.tr

Telefon: 00 387 33 665 988

Faydalı Linkler

- [Ticaret Bakanlığı Uluslararası Veri Tabanları](#)
- [DEİK Türkiye Bosna Hersek İş Konseyi](#)
- [IMF Bosna Hersek](#)
- [Kolay İhracat Platformu Bosna Hersek](#)
- [Ticaret Bakanlığı Bosna Hersek Faydalı Linkler](#)
- [Ticaret Bakanlığı Bosna Hersek Raporları](#)
- [Ticarete Teknik Engeller Raporu](#)
- [Ticaret Bakanlığı'nın İhracata Yönelik Devlet Destekleri](#)
- [Ticaret Bakanlığı Tarafından Desteklenen Fuarlar](#)

